

Lesley Griffiths AS
Y Gweinidog Materion Gwledig
Llywodraeth Cymru
5^{ed} Llawr
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru

23.08.2023

Annwyl Gweinidog,

Ynglŷn â: Deddf Amaeth: Gwrychoedd

Croesawodd YDCW gyflwyno Deddf Amaethyddiaeth (Cymru) 2023, sy'n gosod y fframwaith ar gyfer Rheoli Tir yn Gynaliadwy a'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy arfaethedig. Ar ôl gadael yr UE a symud i ffwrdd o Gynllun y Taliad Sylfaenol (BPS), mae'n amlwg bod angen rhywbeth i sicrhau bod ffermwyr yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt i'w helpu i gynhyrchu'r bwyd rydym yn ei fwyta mewn ffordd gynaliadwy.

Mae 106,000km o wrychoedd yng Nghymru, llawer ohonynt yn hynafol, yn eang, ac wedi'u cynnal a'u cadw'n dda yn mynd ymhell y tu hwnt i'r diffiniad o "aeddffed", ac eto ni fydd y rhain yn cael eu cyfrif tuag at y gofyniad hwn o 10%?

Dros y blynyddoedd, yn anfwriadol mae darnau amrywiol o ddeddfwriaeth wedi annog, neu hyd yn oed fynnu gostyngiad mewn gwrychoedd ledled y DU. Nid yw YDCW am i'r Ddeddf, na'r SFS, ddod yn enghraifft arall.

Mae gwrychoedd nid yn unig yn brydferth, ond maent hefyd wedi'u profi'n fuddiol iawn i fioamrywiaeth, gan ddarparu cynefinoedd a choridorau natur, yn ogystal â gweithredu fel atalfeydd gwynt naturiol a darparu cysgod i dda byw a chynnyrch fel ei gilydd, gan weithredu fel ffiniau fferm byw.

Gwarchodwyd gwrychoedd fel nodweddion tirwedd trwy draws gydymffurfio – y rheolau y mae'n rhaid i ffermwyr eu dilyn er mwyn derbyn cymorth drwy'r BPS: ond nid ydym yn ymwybodol o unrhyw gynlluniau cyfredol i gael amddiffyniad tebyg o dan yr CFFC?

Mae'r Pwyllgor Newid Hinsawdd (CCC) yn San Steffan wedi argymhell y dylid plannu 40% yn fwy o wrychoedd erbyn 2050. Mae YDCW yn credu, fel y mae ein chwaer elusennau yn Lloegr a'r Alban, bod angen inni fynd ymhellach na hyn ac annog hyd yn oed mwy o blannu gwrychoedd.

Er bod rhagdybiaeth ar hyn o bryd i ddiogelu gwrychoedd, o dan Reoliadau Gwrychoedd 1997, drwy beidio â chynnwys gwrychoedd fel rhan o'r 10% o goed, rydych mewn perygl mawr y bydd yr CFfC yn annog cael gwared â gwrychoedd er mwyn gosod coed yn eu lle.

Darganfyddir wrth drafod gydag un o'ch swyddogion, ni fyddai llawer i atal tiffeddiannwr â gwrychoedd sylweddol rhag eu rhwygo allan a gosod llinellau coed yn eu lle fel lleiniau cysgodi, er mwyn bod yn gymwys ar gyfer yr CFfC.

Credwn fod gan wrychoedd gyfraniad gwirioneddol at gyflawni eich ymrwymiad i blannu 43,000 ha o goed erbyn 2030 a bydd eu hepgor o'r 10% yn lle hynny yn arwain at ddinistrio bioamrywiaeth ac amharu ar ecosystemau.

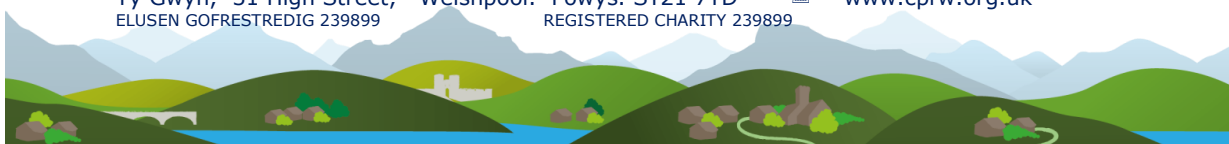
Mae YDCW yn eich erfyn i gynnwys gwrychoedd fel rhan o'r 10% o goed sydd eu hangen er mwyn i ffermwr fod yn gymwys ar gyfer yr CFfC. Byddem hefyd yn annog mabwysiadu i'r CFfC, amddiffyniadau tebyg ar gyfer gwrychoedd a welir o dan y cynllun BPS, fel yr amlinellwyd yn GAEC 7 mewn traws gydymffurfio (Cyflwr Amaethyddol ac Amgylcheddol Da) sy'n ymwneud â chynnal nodweddion tirwedd.

Byddai gwneud hynny'n galluogi ffermwyr i gofrestru llawer mwy â'r CFfC, yn diogelu ac yn hyrwyddo cynefinoedd a choridorau bioamrywiaeth hanfodol, yn ogystal â chyfrannu at y frwydr fyd-eang yn erbyn newid yn yr hinsawdd.

Mae YDCW yn cydnabod bod camddealltwriaeth eang ymhlith y cyhoedd ynghylch yr amrywiaeth o arferion a ddefnyddir i gynnal a chadw gwrychoedd. Mae hyn yn cynnwys yr arferion o blygu gwrychoedd a phrysgoedio.

Mae hefyd yn bwysig cydnabod bod plygu gwrychoedd yn sgil dechnegol arbenigol iawn gydag arddulliau plygu gwrychoedd gwahanol yn benodol i leoliadau daearyddol, sydd wedi esblygu dros genedlaethau lawer. Mae YDW yn cynnal cystadlaethau plygu gwrychoedd blynyddol o amgylch ein canghennau i arddangos y dalent hon a rhoi gwell dealltwriaeth i'r cyhoedd o'r gwaith a'r arferion diwylliannol dan sylw.

Parhau

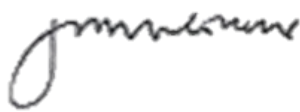

Ychydig iawn o wobr sydd i ffermwyr am gynnal a datblygu eu gwrychoedd ar hyn o bryd ac os yw Llywodraeth Cymru am annog yr arfer o blygu gwrychoedd o blaid llwybrau mwy llym a haws, yna mae angen iddi fynd i'r afael â'r mater hwn, ac mae YDCW yn credu y byddai'r CFfC bod yn lle delfrydol i wneud hynny.

Edrychaf ymlaen at glywed gennych ar y mater hollbwysig hwn a gofyn sy'n cynnwys gwrychoedd yn y gofyniad 10% o goed.

Nid oes mawr o wobr ar hyn o bryd i ffermwyr gynnal a datblygu a gofyn sy'n cynnwys gwrychoedd yn y gofyniad 10% o goed.

Yr eiddoch yn gywir,

Jonty Colchester
Chair
CPRW

CC. Minister for Climate Change
NFU Cymru
FUW

YDCW
CPRW

Elusen Cefn Gwlad Cymru

The Welsh Countryside Charity

Tŷ Gwyn, 31 Y Stryd Fawr, Y Trallwng. Powys. SY21 7YD
Tŷ Gwyn, 31 High Street, Welshpool. Powys. SY21 7YD
ELUSEN GOFRESTREDIG 239899

REGISTERED CHARITY 239899

01938 552525

www.cprw.org.uk

